

Förhållandet mellan rörelseverb och förflyttningskonstruktioner – lexikogrammatisk associationskraft och produktivitet

Joel Olofsson

Denna artikel handlar om svenska förflyttningsuttryck. Dessa analyseras som konstruktioner i konstruktionsgrammatisk mening och består av ett verb i kombination med riktningssadverbet *iväg* och/eller prepositionsfras med prepositionen *till*. Syftet med artikeln är att belysa varför vissa verb har en starkare relation till en konstruktion än till en annan, även när konstruktionerna i sig har liknande semantiskt innehåll. I artikeln presenteras en korpusundersökning av 40 mer eller mindre kända verb och dessas förekomst i två förflyttningskonstruktioner. Artikeln visar att relationen mellan verb och konstruktion kan förklaras med frekvens och konstruktionernas grad av produktivitet. Högfrekventa rörelseverb tenderar att förekomma i den ena av konstruktionerna medan lågfrekventa verb tenderar att förekomma i den andra, som, trots lägre total frekvens, förefaller vara mer produktiv.

Nyckelord: förflyttning, rörelseverb, konstruktionsgrammatik, lexikogrammatisk analys, produktivitet

1 Inledning¹

Ett rörelseverb som *springa* kan konstrueras på en mängd olika sätt. Låt oss titta på språkexemplen i (1) där verbet konstrueras med två olika förflyttningskonstruktioner som används för att uttrycka rörelsescener (jfr Olofsson 2011, 2014).

---

1. Tack till deltagarna vid konferensen Grammatik i Norden (Gramino) i Göteborg 2016 för givande respons på den presentation som ligger till grund för denna artikel. Extra tack till Benjamin Lyngfelt, Åsa Wengelin och tre anonyma granskare för värdefulla synpunkter på en tidigare version av artikeln.

- (1) a. Jag springer iväg till bussen.
 b. Jag springer till bussen.

Båda exemplen (1a–b) används för att ange en förflyttning till ett slutmål. (1a) innehåller riktningssadverbet *iväg* och en prepositionsfras med *till*. (1b) innehåller också *till* men saknar adverbet. Jämför (1) med (2) där samma två konstruktioner används med verbet *älga*, som är ett nyare och mindre frekvent rörelseverb (jfr SO 2009).

- (2) a. Jag älgar iväg till posten.
 b. ? Jag älgar till posten.

Här kan vi se att *älga* inte lika naturligt som *springa* kan användas i båda konstruktionerna, trots att verben används med liknande betydelse. Sådana begränsningar på konstruktionsväxlingar förklaras ofta lexikalt, som någon egenhet hos verben (jfr Levin 1993). Detta har i konstruktionsgrammatisk forskning kommit att handla om vad verbet och dess egenskaper har för relation till konstruktionens egenskaper. Det har föreslagits att verbet och konstruktionen semantiskt måste passa ihop ('The Semantic Coherence Principle' i Goldberg 1995: 50; 'Semantic fit' i Diessel 2015). Oavsett om man försöker förklara (1)–(2) lexikalt eller konstruktionellt, är frågan om det verkligen räcker med semantisk information för att förklara varför *älga* endast fungerar bra i ena konstruktionen när *springa* fungerar bra i båda. Båda verben används ju som rörelseverb och konstruktionerna är dessutom så lika.

På en mer detaljerad nivå kan vi kategorisera *springa* som ett rörelseverb av typen 'snabba steg' i likhet med verb som *löpa* och *jogga*, medan *älga* kan kategoriseras som ett rörelseverb av typen 'stora kliv' i likhet med verb som *stövla* och *klampa*. Baserat på detta skulle vi kunna anta att verb som uttrycker 'snabba steg' är kompatibla med både [VERB-*iväg-till*-NP] i (1a + 2a) och [VERB-*till*-NP] i (1b + 2b), medan verb som uttrycker 'stora kliv' enbart är kompatibla med den förra.

Det har också föreslagits att relationen mellan verb och konstruktioner byggs på frekvens. Bybee (2010, 2013) framhåller *tokenfrekvens*, dvs. antalet gånger ett verb förekommer i en konstruktion i en korpus, som det främsta måttet på hur stark denna relation är. Så om verbet *springa* förekommer oftare i en av konstruktionerna i (1)–(2) är relationen mellan dem starkare. Stefanowitsch (2013) jämför verbets förekomst i konstruktionen med bland annat det totala antalet gånger konstruktionen förekommer i en korpus, och tillämpar därefter

inferentiell statistik för att få fram ett värde som visar vilken styrka relationen har. Denna metod kan kallas lexikogrammatisk attraktion (Schmid & Küchenhoff 2013).

En annan typ av frekvens är s.k. *typfrekvens*, vilket är det totala antalet olika verb som används med en konstruktion. Detta brukar ses som ett mått på konstruktionens produktivitet (Goldberg 1995; Barðdal 2008; Bybee 2010, 2013) då det visar möjligheten att använda konstruktionen med nya verb. Att ett nyare verb som *älga* fungerar bättre i ena konstruktionen än den ena skulle kunna ha med konstruktionens produktivitet att göra.

I den här artikeln undersöker jag i vilken utsträckning relationen mellan verb och förflyttningskonstruktion kan förklaras med tokenfrekvens och vilken utsträckning den kan förklaras med en lexikogrammatisk analys. I samband med detta tittar jag också på semantisk typ, dvs. om denna relation beror på semantiska likheter och skillnader mellan verb och konstruktion å ena sidan och mellan de olika verben å andra sidan. Dessutom undersöker jag i vilken utsträckning den lexikogrammatiska relationen beror på konstruktionernas produktivitet, dvs. i vilken utsträckning det är möjligt att använda konstruktionerna med nya verb, genom en analys av typfrekvens. För att undersöka detta presenterar jag en korpusstudie där jag utgår från 40 mer eller mindre kända rörelseverb och dessas förekomst i de två konstruktionerna i (1)–(2). Merparten av verben har i stora drag semantiska likheter, men de är utvalda för att kunna delas in i undergrupper som illustrerar mer detaljerade semantiska skillnader.

Artikeln har följande struktur: i avsnitt 2 redogör jag för den teoretiska bakgrunden där tidigare studier av rörelseverb och förflyttning tas upp, samt konstruktionsgrammatik som utgör artikelns teoretiska ramverk. Avsnitt 3 beskriver korpusmaterialet och de utvalda verben. Avsnitt 4 beskriver den lexikogrammatiska metoden. I avsnitt 5 presenteras resultatet och avsnitt 6 avslutar artikeln med en diskussion.

2 Bakgrund

Svenska rörelseverb har beskrivits i ett antal artiklar (t.ex. Andersson 1997; Vi-berg 2013). Dessa har en lexikal utgångspunkt och sorterar in verb baserat på verbens egenskaper (jfr Levin 1993). Många av studierna har ett typologiskt perspektiv på förflyttning och rörelseverb som med utgångspunkt i Talmy (2000) beskriver svenskan i relation till hur andra språk uttrycker förflyttning (t.ex. Zlatev & David 2003; Zlatev & Yangklang 2004; Viberg 1981, 2013; Blomberg 2014).

Viberg (1981) gör en distinktion mellan egenförflyttning och objektsförflyttning. Skillnaden kan illustreras med följande exempel:

- (3) a. Vi springer uppför backen.
b. Vi drar kärran uppför backen.

I (3a) förflyttar sig subjektet *vi* genom att springa. I (3b) orsakar subjektet *vi* att objektet *kärran* förflyttas. Den här artikeln handlar om egenförflyttning. *Svenska Akademiens grammatik* (Teleman et al. 1999), hädanefter SAG, redogör för ett antal spatiala verbtyper som främst utgår från de prepositionsfraser som verben kombineras med. De spatiala typerna visas i Tabell 1.

Tabell 1. Spatiala typer i SAG (3: 467ff.)

Typ	definition	Exempel
MÅL	- rörelse med hänsyn till målet	När Eino var 10 år flyttade han <i>till Sverige</i> .
RIKTMÄRKE	- rörelse med hänsyn till det tilltänkta målet	Maria sprang <i>mot ett hyreshus</i> .
UTGÅNGSPUNKT	- rörelse med hänsyn till utgångspunkten	Statsministern kommer direkt <i>från Paris</i> .
VÄG	- en rörelses bana	Lotta gick <i>uppför fjället</i> . Vi passerade <i>Motala</i> .
BEFINTLIGHET	"anger subjektreferentens plats i vila (eller i rörelse som inte påverkar befintligheten)" (SAG 3:468)	Det står en kaffebryggare <i>på diskbänken</i> .

MÅL handlar om förflyttningens uppnådda mål. RIKTMÄRKE skiljer sig från MÅL genom att målet inte nödvändigtvis blir uppnått, dvs. aktionsarten är normalt oavgränsad, jämfört med MÅL som normalt är avgränsad. Typerna förknippas ofta med prepositionerna *till* (MÅL) och *mot* (RIKTMÄRKE).

Typen UTGÅNGSPUNKT handlar om förflyttningens startpunkt, som ofta anges med hjälp av prepositionerna (*i*)*från*, och *ur* (jfr SAG 2: 701).

VÄG handlar varken om mål eller utgångspunkt, utan om den förhållningspunkt som förflyttningen sker i förhållande till.

BEFINTLIGHET, som vanligtvis inte förknippas med förflyttning, kan ändå beskriva en typ av förflyttning som sker inom ett begränsat område, exempelvis *Lotta rusade omkring i parken*.

Vi kan se att det framför allt är prepositionerna som styr vilken spatial typ det handlar om, baserat på prepositionens typiska betydelse. Detta är dock inte helt givet. Exempelvis är både *Lotta cyklade iväg på fotbollsträning* och *Lotta cyklade iväg till fotbollsträning* av typen MÅL.

Den ena av de två förflyttningskonstruktionerna [VERB-*till*-NP] är klart mål-inriktad. Däremot kan man diskutera om [VERB-*iväg-till*-NP] involverar MÅL eller RIKTMÄRKE. Jämför följande exempel:

- (4) a. Lotta gick till affären.
b. Lotta gick iväg till affären.

I (4a) antar vi att Lotta kom fram till affären, medan i (4b) är uppnåendet av målet utanför fokus, dvs. det är irrelevant om Lotta verkligen kommer fram till affären eller inte.

I svenskan används konstruktioner med olika typer av adverb för att beskriva semantiskt olika scener.

- (5) a. Lotta sprang in i rummet.
b. Lotta sprang (inne) i rummet.

Exemplen i (5) visar att vi i svenskan kan markera skillnaden mellan befintlighet och riktning även morfologiskt. I (5a) har vi riktningsadverbet *in* och i (5b) har vi befintlighetsadverbet *inne*, en avledd form bildad med tillägg av *-e* (SAG 2: 673f.). Observera att (5a) fungerar även utan *inne*. I detta sammanhang brukar man prata om *translokativ* förflyttning (Talmy 2000; Zlatev & David 2003), vilket är en förflyttning mellan två punkter. Endast (5b) är ett exempel på en sådan förflyttning.

I svenskan används också riktningsadverb för att markera att en gräns korsas (Slobin 1996). I andra språk, exempelvis spanska och turkiska uttrycks riktningen i verbet istället i gränskorsande förflyttningsscener (Özçalışkan 2015). Men gränskorsning verkar inte gälla generellt för konstruktioner med riktningsadverb och prepositionsfras, utan är centrerat till några få kombinationer, se följande exempel:

- (6) a. Lotta gick till affären.
b. Lotta gick i affären.
c. Lotta gick iväg till affären.
d. Lotta gick iväg i affären.
e. Lotta gick in till affären.
f. Lotta gick in i affären.

Av de sex exemplen i (6) är det endast i (6f) som en gräns korsas, där riktningsadverbet *in* konstrueras med prepositionen *i*. Det fungerar inte lika bra med prepositionen *till* i (6e). Men inte ens kombinationen [*in – i*] är alltid gränskorsande. Jämför följande exempel:

- (7) a. Lotta sprang in i huset.
b. Lotta sprang in i staketet.

Båda är translokativa, men bara i (7a) korsas en gräns. Det verkar därför som att det finns semantiska krav på prepositionsfrasens rektion för att en gräns ska korsas när man använder just detta mönster.² Dessa semantiska krav bygger på vår kunskap om världen, i detta fall att referenten är något man kan korsa, så som gränsen till en behållare.

Det här visar att olika strukturer och kombinationer av lexikala led har olika semantiska möjligheter. Den här sortens nära koppling mellan form och betydelse brukar inom konstruktionsgrammatiken analyseras som konstruktioner, vilka är konventionaliserade form-betydelsepar (Fillmore m.fl. 1988; Goldberg 1995; Bybee 2013). Dessa fångar både mer generella strukturer (så som [*V-ADV-PP*]) och mer specifika instanser av dessa strukturer där vissa av leden är lexikalt fyllda medan andra är öppna (så som [*VERB-iväg-till-NP*] eller [*V-in-i-NP*]). Förflyttning i svenskan utifrån ett konstruktionsperspektiv har endast behandlats (mer eller mindre utförligt) i ett fåtal studier (se Lyngfelt 2007; Martola 2007; Olofsson 2011, 2014; Forsskåhl 2015; jfr objektsförflyttning i Sjögren 2015). Fördelen med att ta sin utgångspunkt i grammatiska konstruktioner är att man kan fånga en uppsättning mer eller mindre vanliga verb som är svåra att upptäcka om man tar en lexikal utgångspunkt. Enligt Olofsson (2014) är presensformen *ska* (av *skola*) ett av de vanligaste verben i [*VERB-iväg-till-NP*]; ett hjälpverb som normalt inte förknippas med förflyttning. Dessutom är det lättare att fånga nya verb. Olofsson (2014) visade även att förflyttningkonstruktionen kan användas med flertalet nya djurverb (*elefanta, hara, hjorta*), utöver de redan kända (*orma, åla, älga*, se SO 2009). På detta sätt utgör perspektivet ett bra komplement till de mer lexikala beskrivningarna.³

Utifrån ett konstruktionsgrammatiskt perspektiv antas ofta frekvens spela en viktig roll för hur språkets struktur formas och förändras (Bybee 2010, 2013).

2. Om man istället använder prepositionen *över* fungerar just staket som rektion alldeles utmärkt för att beskriva en gränskorsande scen, som i *Lotta skuttade över staketet*.
3. Det behöver inte nödvändigtvis vara någon motsättning mellan ett lexikalt och ett konstruktionsperspektiv (Croft 2003; Boas 2008), inte minst då lexikala enheter analyseras som konstruktioner.

Som nämndes i inledningen brukar man skilja mellan token- och typfrekvens, vilka antas ha olika effekt på språket. Tokenfrekvens (antalet gånger ett visst ord eller uttryck förekommer i en text eller korpus) antas bland annat ha en konserverande effekt (så som att oregelbundna verbformer ofta är frekventa och därmed bevaras). Dessutom antas den ha en förstärkande effekt genom att uttryck som vi hör många gånger befästs i språkbrukarnas minne (eng. 'entrenchment' i Schmid & Küchenhoff 2013; Stefanowitsch 2013; Bybee 2010; 2013).

Typfrekvens är, som nämnts, antalet olika ord eller uttryck som används i en konstruktion i en text eller korpus. Om exempelvis verben *springa* och *krypa* används i en förflyttningskonstruktion utgör de två olika typer oavsett hur många gånger de förekommer. Flertalet korpusstudier (t.ex. Goldberg 1995; Barödal 2008; Olofsson 2011, 2014) och experimentella studier (Dąbrowska 2008; Endress & Hauser 2011; Schreuder & Baayen 1997; Suttle & Goldberg 2011) visar att typfrekvens spelar en viktig roll för språkförståelse, inläring och produktivitet (se också Bybee 2010, 2013).

När det kommer till olika sätt att mäta produktivitet har ofta typfrekvens framhållits som en viktig komponent (Aronoff 1976; Anshen & Aronoff 1989; Baayen & Lieber 1991; Baayen 1993).⁴ Baayen och kollegor ser s.k. *hapaxer* (eller *hapax legomena*) som särskilt viktiga när man mäter produktivitet. Detta är en beteckning på ord och uttryck som bara förekommer en enda gång i en korpus. Exempelvis kan ett verb som endast förekommer en gång i en specifik förflyttningskonstruktion ses som ett uttryck som i sig är en hapax, även om det verbet förekommer flera gånger i andra konstruktioner. Hapaxer är centrala för produktivitet eftersom de tenderar att vara ord eller uttryck som inte redan är kända för språkbrukare (generellt sett). Det är således bland hapaxer som vi finner merparten av nya ord och uttryck. Däremot måste inte en hapax vara nytt utan kan helt enkelt vara ett ovanligt lågfrekvent ord eller uttryck. I den här artikeln undersöker jag effekter av både token- och typfrekvens.

3 Material

Analysen bygger på en korpusundersökning i Bloggmix 2012–2013

---

4. Samtidigt argumenterar en del för att typfrekvens inte alls är så nära knutet till produktivitet. Exempelvis har det engelska suffixet *-ment* (t. ex. *investment*) hög typfrekvens men har inte använts för särskilt många nya ord i modern tid, jämfört med suffixet *-ese* (t. ex. *journalese*) som har låg typfrekvens men är tillgängligt för att skapa nya ord som uttrycker ett speciellt språk eller jargon (se Haspelmath & Sims 2010:130).

(<<http://spraakbanken.gu.se/korp>>), som består av 133 859 971 tokens, 8 458 280 meningar, från ett urval av svenska bloggar insamlade under 2012 och 2013. Syftet är att se i vilken utsträckning en uppsättning mer eller mindre kända rörelseverb används i de två förflyttningskonstruktionerna [VERB-*iväg-till*-NP] och [VERB-*till*-NP] som illustrerades i exempel (1)–(2) i inledningen. För att kunna hantera verbens förekomst i konstruktionerna manuellt är undersökningen begränsad till 40 verb. Verben, som visas i Tabell 2, är valda för att kunna besvara frågan om i vilken utsträckning verbens semantik spelar roll för att förklara varför ett verb förekommer i en konstruktion men inte en annan. Merparten av verben är i grund och botten semantiskt lika, med en rörelsekomponent, men samtidigt olika på så vis att de kan delas in i undergrupper som representerar mer detaljerade semantiska skillnader. De huvudsakliga typerna hittar vi i vänsterkolumnen i tabellen. Typerna bygger i stora drag på semantiska ramar (jfr Fillmore & Baker 2010) så som de är definierade i Berkeley Frame-Net (BFN). Typen Utan rörelse skiljer sig dock från de övriga då det hos dessa verb typiskt saknas en inherent rörelsebetydelse. Verben representerar då nya icke-konventionella verb i konstruktionen, vilket visar om man kan använda en konstruktion produktivt eller inte. Det här gäller till viss del även för typen Ljud.

Tabell 2. De 40 undersökta verben

Semantisk typ	Verb
Ospecificerad rörelse	<i>kila, sticka, kvista, dra</i>
Snabba steg	<i>springa, löpa, jogga, rusa</i>
Stora kliv	<i>stövla, klampa, älga, traska</i>
Utan mål	<i>flanera, spankulera, spatsera, strosa</i>
Vertikal riktning	<i>hoppa, falla, klättra, ramla</i>
Fordon	(Häst): <i>rida, skritta, galoppera, trava</i>
	(Land/Gata): <i>cykla, hoja, skejta, bila</i>
	(Vatten): <i>segla, paddla, ro, surfa</i>
Ljud	<i>rassla, fräsa, dundra, susa</i>
Utan rörelse	<i>krångla, trotsa, brassa, tralla</i>

Den översta typen representerar rörelseverb som i någon utsträckning saknar specifik information om rörelsesätt. Både *kila* och *sticka* antyder nog en viss grad av hastighet, men kan ofta användas allmänt (*Nej, nu måste jag kila/sticka/dra hem*).

Snabba steg och Stora kliv, som i någon mån fokuserar på subjektets fötter och ben, är en vanlig typ av verb som anger rörelsesätt (se Slobin 2004).

Typen Utan mål representeras av fyra verb vars betydelse handlar om en planlös förflyttning som ofta saknar ett slutmål.

De fyra verben i nästa typ uttrycker både riktning och rörelsesätt (jfr Zlatev & David 2003), men här fokuserar jag på den vertikala riktningen eftersom det är den komponent som skiljer dem från de andra rörelsesättsverben.

Under typen Fordon hittar vi verb som anger att förflyttningen sker med hjälp av ett fordon (jfr Viberg 1981, 2013). Den här typen består av 12 verb indelade i tre subtyper. Subtyperna Häst och Gata kan i sin tur ses som subtyper till Land (i kontrast till subtypen Vatten, jfr Viberg 2013).

Ljudhärmande verb är relativt vanligt i förflyttningsscener, och brukar tolkas som ett resultat av förflyttningen snarare än en beskrivning av rörelsesätt (Olofsson 2011, 2014). Wellander (1964: 202) kommenterar meningen *bilen brakade in genom skyltfönstret* på följande sätt: ”*braka* uttrycker ingen rörelse, vars riktning kan anges genom *in*, det är först sammansättningen som uttrycker en rörelse” och “[...] verbet *braka* [anger] endast [...] en åtföljande företeelse”. I och med att ljudverben sällan har en inherent rörelsebetydelse är de användbara när man vill undersöka i vilken utsträckning man kan använda en konstruktion produktivt där konstruktionens betydelse är avgörande för att förstå uttrycket.

Den sista typen består av fyra verb som helt saknar en rörelsebetydelse. De skiljer sig från de ljudhärmande verben genom att det inte nödvändigtvis finns ett kausalt samband mellan dem och konstruktionens betydelse (se *Causal Relation Hypothesis* i Goldberg 1995: 62). Ett exempel är verbet *tralla*, som anger en samtidig aktivitet, dvs. trallandet sker samtidigt som förflyttningen (jfr Israel 1996). I SAG beskrivs detta på följande vis: ”Riktningssadverbial förekommer vanligen vid verb som uttrycker en rörelse men kan ibland förekomma vid andra verb än rörelseverb. De hänför sig då till en i kontexten (eller i talsituationen) aktuell rörelse” (SAG 3: 470). De anger exemplet *Vi gick från teatern, och Petra hostade ända hem*. Det är dock inte givet att det alltid finns ett verb som nämns i en tidigare sats som underförstås.

Vidare skriver Andersson (1997: 42) att ”[l]judangivelser som *hosta*, *hicka*, *snörvla*, *väsa* är redan en aning marginella som rörelseverb, och andra ljudangivelser som *sjunga*, *prata* är i det närmaste omöjliga”. Detta beror dock på vilken konstruktion man använder verbet med. En snabb sökning på Google ger exempelvis: *Får sjunga iväg till jobbet efter en liten stund*. Således verkar verbet *sjunga* fungera bra med [VERB-*iväg-till*-NP]. Däremot fungerar det sämre

med exempelvis [VERB-*in-i*] som i *hon sjunger in i rummet*, där vi hellre gör tolkningen att det sjungande subjektet står (kvar) utanför och sjunger in, vilket innebär att det som förflyttas in i rummet är ljudet, inte subjektet.

4 Lexikogrammatisk metod

Syftet med en lexikogrammatisk analys (ibland också kallad kollostruktionell analys) är att mäta den lexikogrammatiska associationskraften mellan två konstruktioner, där den ena typiskt är en syntaktisk konstruktion (t.ex. förflyttningskonstruktion) och den andra är en lexikal konstruktion (t.ex. rörelseverb) (Stefanowitch 2013; Schmid & Küchenhoff 2013). Detta påminner till viss del om principen för kollokationer (se t.ex. Firth 1957).

I den här artikeln fokuserar jag på en s.k. *distinktiv lexikogrammatisk analys* som går ut på att ta en lexikal konstruktion och se vilken av de två undersökta syntaktiska konstruktionerna som den är starkast associerad med (Stefanowitsch 2013: 295).⁵

Det är viktigt att poängtera att detta inte är en fråga om huruvida kombinationen mellan verb och konstruktion är grammatisk eller inte, dvs. en fråga om grammatikalitet. Ett och samma verb kan vara vanligt och grammatiskt i fler än en konstruktion. Det är snarare en fråga om konventionalitet; hur brukligt något är (se Lyngfelt, Magnusson Petzell & Wide u.u.; jfr Bybee 2010, 2013).

Frekvensinformationen som behövs för en distinktiv analys visas i Tabell 4, där verbet *springa* och de två undersökta konstruktionerna används som exempel.

På den översta raden i tabellen visas först det antal gånger i korpusen som *springa* förekommer i konstruktion A, i det här fallet [VERB-*iväg-till-NP*], följt av det totala antalet exempel på konstruktionen utan *springa*. Detta sätts i relation till informationen på den undre raden där samma typ av frekvenser för verbet och konstruktion B, i det här fallet [VERB-*till-NP*], visas. Vi ser till exempel

5. Den distinktiva analysen är en vidareutveckling av en s.k. *enkel lexikogrammatisk analys*. Den enkla analysen går ut på att jämföra associationskraften mellan en konstruktion och flera olika lexikala konstruktioner, och därmed avgöra vilka lexikala konstruktioner som är starkare associerade med konstruktionen än andra (se Stefanowitch 2013; Schmid & Küchenhoff 2013). I en enkel analys är *p*-värdet ett mått på graden av associationskraft mellan den syntaktiska och den lexikala konstruktionen. För att en lexikal konstruktion ska ha en hög associationsstyrka måste den förekomma i den grammatiska konstruktionen oftare än vad slumpen hade förutspått. Enligt detta synsätt kan man säga att verbet *springa* (*p*: 3,7688E-145) är starkare associerad med konstruktionen [VERB-*iväg-till-NP*] än exempelvis verbet *klampa* (*p*: 0,046165) trots att båda är statistiskt signifikanta med ett gränsvärde på 95%.

Tabell 4. Verbet *springa* i konstruktionerna

1. <i>springa</i> i A ([VERB-iväg-till-NP]) 152	3. A ([VERB-iväg-till-NP]) med andra verb än <i>springa</i> 4 259
2. <i>springa</i> i B ([VERB-till-NP]) 874	4. B ([VERB-till-NP]) med andra verb än <i>springa</i> 217392

att *springa* har högre tokenfrekvens i konstruktion B (jfr ruta 1 och 2), men också att denna är totalt sett vanligare i korpusen än konstruktion A (jfr ruta 3 och 4).⁶

Med frekvensinformationen i tabellen görs ett statistiskt Fischer Exact-test, vilket ger ett *p*-värde. Enligt Stefanowitch (2013) visar detta värde om ett ord, i det här fallet verbet *springa*, är signifikant mer associerad med konstruktion A än med konstruktion B, eller om det inte finns någon distinktiv skillnad mellan konstruktionerna (vilket kan betyda att den är lika mycket eller lite associerad). En uträkning baserat på informationen i Tabell 4 visar att *springa* är distinktvt associerat med konstruktion B [VERB-till-NP].

5 Resultat

I det här avsnittet presenteras först utfallet av den distinktiva lexikogrammatiska analysen och därefter presenteras typfrekvens- och hapaxresultatet.

5.1 Distinktiv lexikogrammatisk attraktion

Resultatet från den distinktiva lexikogrammatiska analysen är uppdelat i två tabeller. I tabell 5 presenteras de verb som är distinktiva i [VERB-iväg-till-NP] och i Tabell 6 de verb som är distinktiva i [VERB-till-NP]. I tabellerna visas verben, vilken semantisk typ de representerar, antal tokens i båda konstruktionerna, samt det *p*-värde som Fischer Exact-testet gav. *p*-värdet presenteras i form av tiopotenser, vilket innebär att exempelvis 7,627E-169 betyder 7,627 gånger 10 upphöjt till -169, alltså betydligt mindre än gränsvärdet 0,05.

---

6. Det finns vissa problematiska aspekter av både metod och material i min undersökning som bör beaktas. Exempelvis finns det problem med informationen om tokenfrekvens. En sökning på konstruktionen [VERB-iväg-till-NP] är möjlig att manuellt gå igenom för att rensa bort sådant som inte är exempel på konstruktionen. Men för [VERB-till-NP] är detta mycket svårare p.g.a den enorma datamängden. Det finns därför en stor risk att den siffran som analyserna i denna artikel (ca 218 000) är baserad på innehåller träffar som inte är exempel på den undersökta konstruktionen.

Tabell 5. Distinktiva verb i [VERB-iväg-till-NP]

Verb (V)	Semantisk typ	1. Frekv. (V) i A ([VERB-iväg-till- NP])	2. Frekv. (V) i B ([VERB-till-NP])	<i>p</i> -värde
kila	Ospecificerad rörelse	137	84	7,627E-169
trava	Fordon (häst)	8	3	6,8314E-12
kvista	Ospecificerad rörelse	5	0	4,501E-9
tralla	Utan rörelse	5	3	2,3833E-7
strosa	Utan mål	4	2	3E-6
rassla	Ljud	3	0	1,0E-5
brassa	Utan rörelse	2	0	4,59E-4
dundra	Ljud	2	0	4,59E-4
stövla	Stora kliv	1	0	0,021418
älga	Stora kliv	1	0	0,021418
klampa	Stora kliv	1	0	0,021418
trotsa	Utan rörelse	1	0	0,021418
krångla	Utan rörelse	1	0	0,021437
fräsa	Ljud	1	1	0,042378

Tabell 5 innehåller 14 av de 40 undersökta verben som baserat på den lexiko-grammatiska metoden anses distinktvt associerade med konstruktionen [VERB-iväg-till-NP] jämfört med [VERB-till-NP]. Tabellen är ordnad efter *p*-värde för konstruktion A med det lägsta värdet högst upp och värdet närmast gränsvärdet (0,05) längst ner. Vi kan i denna tabell över de verb som är distinktiva i [VERB-iväg-till-NP] se en högre tokenfrekvens för verben i denna konstruktion än i [VERB-till-NP]. Ett undantag gäller verbet *fräsa* längst ner i tabellen, där frekvensen är lika, men där *p*-värdet ändå anger att verbet är distinktvt associerat med [VERB-iväg-till-NP]. Bortsett från *kila* har verben generellt låg tokenfrekvens i båda konstruktionerna, varav 6 är hapaxer, dvs. de förekommer endast en gång. Nio av verben förekommer inte alls i [VERB-till-NP].

Tittar vi på de semantiska typerna utmärker sig Utan rörelse där samtliga fyra verb är distinktiva med denna konstruktion, samt Stora kliv och Ljud med tre av fyra verb för respektive typ.

Tabell 6 visar att 11 av de 40 verben är distinktiva med konstruktion B, dvs. [VERB-till-NP]. Dessa har generellt hög tokenfrekvens i båda konstruktionerna, vilket är den omvända bilden jämfört med det som visades i Tabell 5. *p*-värdena för *dra* och *sticka* ska tolkas som de lägsta i tabellen och utgör därmed de mest associerade verben. Att det blir värdet 0 beror på att *p*-värdet består av fler decimaler än datorn kan hantera (jfr Stefanowitch 2013).

De semantiska typerna fördelar sig inte lika tydligt som i Tabell 5. Här finns några fler fordonsverb än för den förra konstruktionen. Ljud verbet *susa*, som

Tabell 6. Distinktiva verb i [VERB-till-NP]

Verb (V)	Semantisk typ	1. Frekv. (V) i A ([VERB-iväg-till- NP])	2. Frekv. (V) i B ([VERB-till-NP])	p-värde
dra	Ospecificerad rörelse	416	2835	0,000
sticka	Ospecificerad rörelse	273	604	0,000
springa	Snabba steg	152	874	6,4201E-174
traska	Stora kliv	71	83	3,1501E-75
cykla	Fordon (gata)	89	834	1,2181E-55
rusa	Snabba steg	26	107	1,209E-17
susa	Ljud	7	8	1,1369E-8
skritta	Fordon (häst)	5	15	5,3E-5
hoppa	Vertikal riktning	7	40	6,1E-5
paddla	Fordon (vatten)	3	6	7,49E-4
rida	Fordon (häst)	6	47	9,33E-4

finns med i Tabell 6, skiljer sig något från de övriga tre ljudverben genom att det har en konventionaliserad rörelsebetydelse (se SO 2009). Vi kan se att det finns olikheter i förhållandet mellan verben och de två konstruktionerna, både vad gäller frekvens och fördelningen av semantiska typer.

Beträffande den grupp av 15 verb som inte är distinktiva med någon av de två konstruktionerna är det mest anmärkningsvärda att tre av de fyra verben i den semantiska typen Utan Mål (*flanera*, *spankulera*, *spatsera*), samt tre av de fyra verben i den semantiska typen Vertikal riktning (*falla*, *klättra*, *ramla*) finns representerade här.

5.2 Typfrekvens och hapax legomena

I detta avsnitt tar vi en titt på om det finns några skillnader mellan konstruktionerna när det kommer till produktivt användande, genom att undersöka typfrekvens och hapaxer. I följande tabell visas de två undersökta konstruktionerna, antalet verb av de undersökta 40 verben som de förekommer med, samt hur många av dessa verb som enbart förekommer en gång i konstruktionen.⁷

7. Det är viktigt att poängtera att undersökningen av typfrekvens i den här artikeln är begränsad i och med att statistiken bygger på hur många av de undersökta verben som förekommer i respektive konstruktion, dvs. utfallet bygger till stor del på det begränsade urval av typer. Tendensen som visas i den här artikeln, att [VERB-iväg-till-NP] förekommer med fler typer än [VERB-till-NP], behöver följas upp med en mer omfattande korpusundersökning som bygger på en förutsättningslös utgångspunkt i konstruktionerna. En annan uppsättning av typer skulle troligtvis också ge en annan fördelning av hapaxer, vilket är ytterligare ett argument för en uppföljande undersökning. En sådan skulle kunna ge en mer tillförlitlig bild av produktivitet hos konstruktionerna.

Tabell 7. Typer och hapaxer i [VERB-*iväg-till*-NP] och [VERB-*till*-NP]

Konstruktion	Typer	Hapaxer
[VERB- <i>iväg-till</i> -NP]	32	13
[VERB- <i>till</i> -NP]	26	1

Tabell 7 visar att [VERB-*iväg-till*-NP] förekommer med 32 av de 40 undersökta verben, medan [VERB-*till*-NP] förekommer med endast 26. Typfrekvensen för den förstnämnda konstruktionen är alltså aningen högre, vilket antyder en högre grad av produktivitet, dvs. baserat på detta skulle det vara lättare att använda [VERB-*iväg-till*-NP] med nya verb än [VERB-*till*-NP]. Vidare visar högerkolumnen att av de 32 förekommande verben för [VERB-*iväg-till*-NP] är 13 hapaxer, jämfört med 1 hapax av de förekommande 26 verben för [VERB-*till*-NP]. Även detta tyder på en högre grad av produktivitet hos [VERB-*iväg-till*-NP].

Ett annat sätt att mäta produktivitet med hapaxer är i relation till konstruktionernas tokenfrekvens, ett s.k. *category conditioned degree of productivity* (Baayen & Lieber 1991; Baayen 1993). Produktivitet mäts då genom att beräkna förhållandet mellan den totala andelen tokens för ett specifikt mönster och antalet hapaxer bildade med det mönstret i samma korpus. Metoden kan formellt beskrivas enligt följande:⁸

Category-conditioned degree of productivity

$$Prod = V_{1,g} / N_g$$

Om förhållandet (*Prod*) mellan den totala tokenfrekvensen för konstruktionen [VERB-*iväg-till*-NP] (N_g) och dess hapaxer ($V_{1,g}$) i en korpus är högre än motsvarande förhållande ($Prod = V_{1,g} / N_g$) för konstruktionen [VERB-*till*-NP], är den förstnämnda konstruktionen att betrakta som mer produktiv.⁹ I följande tabell visas resultatet från denna mätmetod.¹⁰

Tabell 8. *Category-conditioned degree of productivity*

8. Förkortningarna i formeln är: g = grammatisk konstruktion, 1 = hapax, V = verb och N = antal.
9. Det finns även en annan mätmetod som kallas *hapax-conditioned degree of productivity* (Baayen 1993), där antalet hapaxer för en konstruktion jämförs med det totala antalet hapaxer i hela korpusen. Denna mätmetod får bli tillämpad i en framtida studie då det krävs en ny och relativt omfattande genomgång av korpusen för att få fram denna information i och med att korpusen är så pass stor (runt 133 milj tokens).
10. Precis som den lexikogrammatiska metoden ger även denna ett *p*-värde. För att minimera risken för sammanblandning av dem har jag valt att kalla detta för *Prod*-värde istället, eftersom de två *p*-värdena betyder olika saker.

Konstruktion	Tokens	Hapaxer	Prod
[VERB-iväg-till-NP]	4411	13	0,003
[VERB-till-NP]	218 266	1	4,58E-6

Tabellen visar att [VERB-iväg-till-NP] har ett mycket högre *prod*-värde än [VERB-till-NP], vilket innebär en högre grad av produktivitet.

6 Avslutande diskussion

Den här artikeln visar några skillnader på hur verb fördelar sig mellan de undersökta konstruktionerna. Vi kan notera att de verb som är distinktivt associerade med konstruktionen [VERB-till-NP] (11/40) generellt har hög tokenfrekvens i båda konstruktionerna, dvs. de är relativt vanliga i en förflyttningskonstruktion. Konstruktionen [VERB-iväg-till-NP] är distinktivt associerad med något fler verb (14/40) som istället har låg tokenfrekvens i konstruktionerna, dvs. de representerar i större utsträckning verb som inte är lika konventionella i förflyttningsscener.

Vidare fördelar sig de semantiska typerna också något olika mellan konstruktionerna. Den semantiska indelningen visar att kategorierna Utan rörelse, Ljud och Stora kliv i större utsträckning är distinkt associerade med [VERB-iväg-till-NP], medan kategorierna Fordon och Snabba steg i större utsträckning är distinkt associerade med [VERB-till-NP]. Att verb som saknar konventionaliserad rörelsebetydelse drar sig till [VERB-iväg-till-NP] snarare än [VERB-till-NP] kan bero på att den konstruktionen i större utsträckning bidrar med den semantiska information som behövs för att tolka in förflyttning genom att ha både riktningssadverb och målorienterad prepositionsfras. Man kan säga att ju mer förflyttningsrelaterad information som förmedlas med konstruktionen desto mindre krav läggs på verbet att bidra med det. I [VERB-till-NP] däremot måste verbet i större utsträckning bidra med sådan semantisk information.

Det finns flera saker som tyder på att [VERB-iväg-till-NP] är mer tillgänglig för produktivt användande än [VERB-till-NP], så som antalet olika verb (typfrekvens) som används i konstruktionen, antalet lågfrekventa verb jämfört med högfrekventa verb, antalet hapaxer och antalet verb som saknar den semantiska rörelsekomponenten. Att [VERB-iväg-till-NP] är mer tillgänglig för produktivt användande kan kanske förklara varför ett relativt nytt och relativt lågfrekvent verb som *älga* förekommer i denna konstruktion och inte i [VERB-till-NP].

Man kan diskutera i vilken grad en lexikogrammatisk analys kan förklara den språkliga intuition som presenterades i inledningen där verbet *älga* ansågs fungera bättre i den ena konstruktionen än i den andra. Resultatet av artikelns undersökning stämmer överens med intuitionen då *älga* är distinkt associerad med [VERB-*iväg-till*-NP]. Å andra sidan har tidigare studier visat att acceptabilitetsomdömen inte alltid stämmer överens med lexikogrammatisk styrka (se Bybee 2010: 100),¹¹ även om det finns studier som har visat att man kan redogöra för acceptabilitet med statistiska metoder (se Lau, Clark & Lappin 2016).

Undersökningen i den här artikeln visar i stort sett samma resultat i avseende på associationsstyrka om man enbart utgår från tokenfrekvens som p-värdet i den lexikogrammatiska analysen, dvs. de verb som är distinkt associerade med den ena konstruktionen har i regel högre tokenfrekvens än i den andra konstruktionen. Det är i sig inte särskilt anmärkningsvärt då den lexikogrammatiska analysen bygger på tokenfrekvens. Däremot tyder det på att man klarar sig ganska bra med enbart tokensfrekvensen för att beskriva den statistiska relationen mellan verb och förflyttningskonstruktioner. Fördelen med den lexikogrammatiska analysen är att man med den kan hantera fall där verbets förekomst i de två konstruktionerna inte skiljer sig åt, dels genom att den tillämpas på fler typer av frekvensinformation, dels genom att visa när det inte finns någon skillnad i attraktion mellan konstruktionerna även om verbet förekommer oftare i den ena konstruktionen.

Avslutningsvis visar denna artikel (åtminstone) två saker, som på sätt och vis kan ses som olika sidor av samma mynt. Det första är att olika verb kan ha en starkare associationskraft till vissa konstruktioner även om konstruktionerna i sig har liknande semantiskt innehåll. Exempelvis används både [VERB-*till*-NP] och [VERB-*iväg-till*-NP] för att beteckna en målorienterad förflyttnings scen. Detta kan inte helt och hållet förklaras kompositionellt eftersom semantiken hos merparten av verben i undersökningen passar lika bra med konstruktionernas semantik som de verb som var starkt associerade med dem; det finns inget uppenbart semantiskt som diskvalificerar *kvista* eller *stövla* från [VERB-*till*-NP].

Det andra är att olika konstruktioner har olika grad av produktivitet, dvs. är olika tillgängliga att användas med nya verb. Att [VERB-*iväg-till*-NP] förekommer med fler typer kan hänga ihop med att typerna i sig har låg tokenfrekvens. Enligt Bybee (2010) har tokenfrekvens en negativ inverkan på produktivitet på så vis att högfrekventa instanser ger intrycket av att en kon-

11. För ytterligare kritik mot den lexikogrammatiska metoden se Schmid & Küchenhoff (2013) och Bybee (2010).

struktion endast associeras med dessa och inte är öppen för andra (nya) typer. Det kan också förklara varför [VERB-*till*-NP], vars typer har hög tokenfrekvens, förekommer med färre antal typer.

Litteratur

- Andersson, Erik. 1997. Svenska rörelseverb och måladverbial. I Haapamäki, Saara (red.): *Svenskan i Finland 4*. Skrifter från svenska institutionen vid Åbo Akademi Nr. 3. Åbo universitet.
- Anshen, Frank & Mark Aronoff. 1989. Morphological productivity, word frequency and the Oxford English Dictionary. I Fasold, R.W. & D. Schiffrin (red.): *Language Change and Variation*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins., 197–202.
- Aronoff, Mark. 1976. *Word Formation in Generative Grammar*. Cambridge, Mass: MIT Press.
- Baayen, Harald. 1993. On frequency, transparency and productivity. Booij, Geert & Jaap van Marle (red.): *Yearbook of Morphology 1992*. Dordrecht: Kluwer, 181–208.
- Baayen, Harald & Rochelle Lieber. 1991. Productivity and English derivation: A corpus-based study. *Linguistics* 29, 801–44.
- Barðdal, Jóhanna. 2008. *Productivity. Evidence from case and argument structure in Icelandic*. Amsterdam: John Benjamins.
- Blomberg, Johan. 2014. *Motion in Language and Experience: Actual and Non-actual motion in Swedish, French and Thai*. The Faculties of Humanities and Theology. Lund: Lunds universitet.
- Boas, Hans C. 2008. Determining the structure of lexical entries and grammatical constructions in Construction Grammar. *Annual Review of Cognitive Linguistics* 6, 113–144.
- Bybee, Joan. 2010. *Language, usage and cognition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bybee, Joan. 2013. Usage-based theory and exemplar representation. I Hoffman, Thomas & Graeme Trousdale (red.): *The Oxford Handbook of Construction Grammar*. Oxford University Press, 49–69.
- Croft, William. 2003. Lexical rules vs. constructions: a false dichotomy. I Cuycens, H., T. Berg, R. Dirven, & K.-U. Panther (red.): *Motivation in Language: Studies in honour of Günter Radden*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 49–68.

- Dąbrowska, Ewa. 2008. The effects of frequency and neighborhood density on adult speakers' productivity with Polish case inflections: An empirical test of usage-based approaches to morphology. *Journal of Memory and Language* 58, 931–951.
- Diessel, Holger. 2015. Usage-based construction grammar. I Dąbrowska, Ewa & Dagmar Divjak (red.): *Handbook of Cognitive Linguistics*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Endress, Ansgar & Marc Hauser. 2011. The Influence of Type and Token Frequency on the Acquisition of Affixation Patterns: Implications for Language Processing. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition* 37, 77–95.
- Fillmore, Charles J., Paul Kay & Mary Catherine O'Connor. 1988. Regularity and idiomaticity in grammatical constructions. The case of *Let alone*. *Language* 64-3, 501–538.
- Fillmore, Charles J. & Collin Baker. 2010. A Frames Approach to Semantic Analysis. I Heine, Bernd & Heiko Narrog (red.): *The Oxford Handbook of Linguistic Analysis*. Oxford: Oxford University Press, 313–339.
- Firth, John Rupert. 1957. Modes of Meaning. I *Firth, John Rupert: Papers in Linguistics 1934-1951*. London: Oxford University Press, 190–215.
- Forsskåhl, Mona. 2015. Färdas på finlandssvenska. I Sandström, Caroline, Ilse Cantell, Eija-Riitta Grönros, Pirkko Nuolijärvi & Eivor Sommardahl (red.): *Perspektiv på lexikografi, grammatik och språkpolitik i Norden*. Helsingfors: Institutet för de inhemska språken, 245–270.
- Goldberg, Adele. 1995. *Constructions. A Construction Grammar Approach to Argument Structure*. Chicago & London: University of Chicago Press.
- Haspelmath, Martin & Andrea Sims. 2010. *Understanding Morphology*. London: Arnold.
- Israel, Michael. 1996. The way constructions grow. I Goldberg, Adele (red.): *Conceptual Structure, Discourse and Language*. Stanford: CSLI Publications, 217–230.
- Lau, Jey Han, Alexander Clark & Shalom Lappin. 2016. Grammaticality, Acceptability, and Probability: A Probabilistic View of Linguistic Knowledge. *Cognitive Science* 41, 1–40.
- Levin, Beth. 1993. *English Verb Classes and Alternations. A Preliminary Investigation*. Chicago & London: University of Chicago Press.
- Lyngfelt, Benjamin. 2007. Mellan polerna. Reflexiv- och deponenskonstruktioner i svenskan. *Språk och Stil* 17, 86–134.

- Lyngfelt, Benjamin, Erik Magnusson Petzell & Camilla Wide. Under utgivning. Forskning om språkssystemet – definiera vad som är grammatiskt eller karakterisera vad som är brukligt? I Håkansson, David & Anna-Malin Karlsson (red.): *Varför språkvetenskap?*
- Martola, Nina. 2007. *Konstruktioner och valens: Verbfraser med åt i ett jämförande perspektiv*. Nordica Helsingiensia nr 9. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Olofsson, Joel. 2011. ”Det känns lite som att googla in i en frysbox” – Om rörelsekonstruktioner och produktivitet. I Edlund, Ann-Catrine & Ing-Marie Mellenius (red.): *Svenskans beskrivning* 31. Umeå: Umeå universitet, 294–303.
- Olofsson, Joel. 2014. Argument structure constructions and syntactic productivity – The case of Swedish motion constructions. *Constructions* 1–7, 2014, 1–17.
- SAG = Teleman et al. 1999.
- Schmid, Hans-Jörg & Helmut Küchenhoff. 2013. Collostructional analysis and other ways of measuring lexicogrammatical attraction: Theoretical premises, practical problems and cognitive underpinnings. *Cognitive Linguistics* 24-3, 531–577.
- Schreuder, Robert & R. Harald Baayen. 1997. How Complex Simplex Words Can Be. *Journal of memory and language* 37, 118–139.
- Sjögreen, Christian. 2015. *Kasta bort bollen och äta bort sin huvudvärk. En studie av argumentstrukturen i kausativa bort-konstruktioner*. Uppsala: Uppsala universitet.
- Slobin, Dan. 1996. Two ways to travel: verbs of motion in English and Spanish. I Shibatani, Masayoshi & Sandra. A. Thompson (red.): *Grammatical constructions. Their form and meaning*. Oxford: Clarendon Press, 195–220.
- Slobin, Dan. 2004. The many ways to search for a frog: Linguistic typology and the expression of motion events. I Strömquist & Verhoeven (red.), 219–257.
- SO = *Svensk ordbok, utgiven av Svenska Akademien* 2009. Stockholm: Norstedt.
- Stefanowitsch, Anatol. 2013. Collostructional analysis. I Hoffmann, Thomas & Graeme Trousdale (red.): *The Oxford Handbook of Construction Grammar*. Oxford & New York: Oxford University Press, 290–306.
- Strömquist, Sven & Ludo Verhoeven (red.). 2004. *Relating Events in Narrative: Typological and Contextual Perspectives*. Mahwah, NJ: Lawrence Erl-

- baum, Suttle, Laura & Adele Goldberg. 2011. Partial productivity of constructions as induction. *Linguistics* 49-6, 1237–1269.
- Talmy, Leonard. 2000. *Toward a Cognitive Semantics Vol.2: Typology and Process in Concept Structuring*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Teleman, Ulf, Staffan Hellberg & Erik Andersson. 1999. *Svenska Akademiens grammatik*. Stockholm: Norstedts.
- Viberg, Åke. 1981. Svenska som främmande språk för vuxna. I Kenneth Hyltenstam (red.): *Språkmoie. Svenska som främmande språk, hemspråk, tolkning*. Lund: Liber läromedel, 21–65.
- Viberg, Åke. 2013. Seeing the lexical profile of Swedish through multilingual corpora. The case of Swedish åka and other vehicle verbs. I Aijmer, Karin & Bengt Altenberg (red.): *Advances in corpus-based contrastive linguistics. Studies in honour of Stig Johansson*. Amsterdam: Benjamins, 25–56.
- Wellander, Erik. 1964. Aktionsart och aspekt: Anteckningar till föredrag i ”Samfundet för nordisk språkforskning” 7.12.1964. *Nysvenska studier* 44, 184–252.
- Zlatev, Jordan & Caroline David. 2003. Motion event constructions in Swedish, French and Thai: Three different language types? *Manusya* 6, 18–42.
- Zlatev, Jordan & Peerapat Yangklang. 2004. A third way to travel: the place of Thai in the motion event typology. I Strömquist & Verhoeven (red.), 159–190.
- Özçalışkan, Seyda. 2015. Ways of crossing a spatial boundary in typologically distinct languages. *Applied Psycholinguistics* 36, 485–508.

URL

Berkeley FrameNet: <https://framenet.icsi.berkeley.edu/>

Korp: <http://spraakbanken.gu.se/korp>

Summary

This article discusses some Swedish motion expressions. These are analyzed as constructions in the sense of construction grammar. Two constructions are investigated. The [VERB-*iväg-till*-NP] construction consists of a verb combined with the directional adverb *iväg* ‘off’ and a prepositional phrase headed by the preposition *till* ‘to’. The [VERB-*till*-NP] construction lacks the adverb. I present a corpus investigation of 40 verbs, of which most are known motion verbs in Swedish, and their occurrences in two motion constructions. The purpose of

the article is to elucidate why some verbs have a stronger relation to one construction than to the other, even when the constructions themselves have similar semantic content. The article shows that this relation can be explained by frequency of use and productivity of constructions in the sense that highly frequent motion verbs tend to appear in one construction while low frequent verbs tend to appear in the other, which, despite lower overall frequency, appears to be more productive.

Joel Olofsson
Institutionen för svenska språket
Göteborgs universitet
Box 200
SE-40530 Göteborg
joel.olofsson@svenska.gu.se